

این حال آهنگ رشد تقاضا در نیمه دوم سال تحت تاثیر کندی رشد اقتصادی جهانی و کاهش مصرف در اقتصادهای توسعه یافته به ویژه اروپا تا حدودی تعدیل شد. اما تداوم افزایش تقاضا عمدتاً توسط کشورهای غیر عضو OECD، به ویژه چین، هند و سایر بازارهای در حال توسعه موجب حفظ روند صعودی مصرف جهانی نفت شد. در مقابل، کشورهای عضو OECD و بسیاری از کشورهای توسعه یافته رشد محدود مصرف یا در برخی موارد کاهش تقاضا را تجربه کردند. در نتیجه، اگرچه تقاضای جهانی نفت از سطح پیش از همه گیری کووید-۱۹ فراتر رفت، اما نشانه هایی از تعدیل رشد مصرف در برخی بخش های اقتصادی و مناطق جغرافیایی نیز قابل مشاهده بود.

عرضه جهانی نفت و مایعات نفتی در سال ۲۰۲۳ نیز با رشد تولید حدود ۱/۷ میلیون بشکه در روز نسبت به سال قبل افزایش یافت که عمدتاً ناشی از افزایش تولید در کشورهای غیروپک پلاس از جمله ایالات متحده آمریکا، برزیل، گویانا و کانادا بود. در مقابل، تولید کشورهای عضو اوپک پلاس در مجموع کاهش یافت یا نسبت به سال قبل رشد کمتری داشت، زیرا برخی اعضا، از جمله عربستان سعودی و دیگر کشورهای عضو، کاهش تولید داوطلبانه را برای حمایت از تعادل بازار و تثبیت قیمت ها اعمال کردند. این ترکیب از افزایش در تولید غیر اوپک پلاس و کاهش تولید در اوپک پلاس، همراه با رشد تقاضای جهانی، به تنظیم نسبی بازار و جلوگیری از نوسانات شدید قیمتی در مقاطعی از سال کمک نمود.

در سال ۲۰۲۳، قیمت جهانی هر بشکه انواع نفت خام به طور متوسط حدود ۱۴/۸ تا ۱۸/۳ درصد پایین تر از مقدار مشابه در سال ۲۰۲۲ معامله شد. متوسط قیمت نفت خام سبک عربستان سعودی، سبد نفتی اوپک و نفت سنگین ایران به ترتیب با ۱۶/۴، ۱۷/۱ و ۱۶/۸ درصد کاهش در مقایسه با سال ۲۰۲۲ به ۸۴/۹، ۸۳/۰ و ۸۳/۱ دلار در هر بشکه رسید. همچنین سایر انواع نفت خام شامل برنت، متوسط ایران و امارات متحده عربی به ترتیب معادل ۸۲/۶، ۸۲/۱ و ۸۲/۱ دلار به ازای هر بشکه معامله شد که در مقایسه با مقادیر مشابه در سال قبل از آن به ترتیب معادل ۱۸/۳، ۱۶/۴ و ۱۴/۸ درصد کاهش نشان می دهد.

عمده کاهش قیمت نفت در سال ۲۰۲۳، در فصل اول و دوم این سال اتفاق افتاد. این کاهش به دلایل مختلفی از جمله افزایش نرخ بهره در کشورهایی نظیر ایالات متحده آمریکا و بریتانیا و تقویت انتظارات نسبت به کاهش رشد اقتصادی آمریکا رخ داد؛ اما در روندی متفاوت از نیمه اول سال ۲۰۲۳، طی نیمه دوم این سال، قیمت نفت به طور میانگین روند افزایشی را تجربه کرد. در این دوره تثبیت قیمت ها و توقف روند نزولی آن ناشی از عواملی همچون کاهش موجودی ذخایر نفت آمریکا، افزایش موقعیت های معاملاتی خرید توسط صندوق های پوشش ریسک، احیای تقاضا در چین و آسیا و نگرانی در خصوص تنش های ژئوپلیتیک اتفاق افتاد.

در سال ۲۰۲۳ تقاضای جهانی نفت به بالاترین حد تاریخی خود نزدیک شد، به گونه ای که مجموع مصرف نفت خام و سایر مایعات نفتی به حدود ۱۰۲ میلیون بشکه در روز رسید، با

در سال ۲۰۲۳، مصرف انرژی‌های اولیه^(۱) در جهان به ۶۱۹/۶ اگزا ژول^(۲) رسید که نسبت به سال ۲۰۲۲ حدود ۲/۰ درصد رشد داشت. در سال ۲۰۲۳، عرضه و تقاضای جهانی نفت خام به ترتیب ۱۰۱/۸ و ۱۰۲/۲ میلیون بشکه در روز بود.

در سال ۲۰۲۳، تولید گاز طبیعی جهان با ۰/۳ درصد افزایش نسبت به سال ۲۰۲۲ به ۴۰۵۹/۲ میلیارد متر مکعب و مصرف گاز طبیعی در جهان با ۰/۴ درصد افزایش نسبت به سال ۲۰۲۲ به ۴۰۱۰/۲ میلیارد متر مکعب رسید.

۴-۱-۴ جهان

۴-۱-۱-۴ مصرف انرژی‌های اولیه

در سال ۲۰۲۳، مصرف انرژی‌های اولیه در جهان به ۶۱۹/۶ اگزا ژول رسید که نسبت به سال ۲۰۲۲ معادل ۲/۰ درصد افزایش داشت. رشد مصرف انرژی‌های اولیه در سال ۲۰۲۳ (۲/۰ درصد) در مقایسه با متوسط رشد متغیر مزبور طی دوره ده ساله ۲۰۱۳-۲۲ (۱/۴ درصد)، افزایش ۰/۶ واحد درصدی را تجربه کرد. در این سال، بیشترین سهم از مصرف انرژی‌های اولیه جهان به ترتیب به چین با ۲۷/۶ درصد و آمریکا با ۱۵/۲ درصد تعلق داشت. بیشترین افزایش مصرف انرژی‌های اولیه، مربوط به منطقه آسیا پاسیفیک با رشد ۴/۷ درصد بود. مناطق آمریکای جنوبی و مرکزی و خاورمیانه با ۳/۰ درصد افزایش در رتبه بعدی قرار گرفتند. از کل مصرف انرژی‌های اولیه در جهان در سال ۲۰۲۳، به میزان ۵۸۱/۰ اگزا ژول مربوط به کشورهای غیر اوپک و ۳۸/۶ اگزا ژول مربوط به کشورهای عضو

اوپک بود. مصرف انرژی‌های اولیه در کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه (OECD) در سال ۲۰۲۳ به ۲۲۹/۹ اگزا ژول رسید که در مقایسه با سال قبل از آن معادل ۱/۶ درصد کاهش نشان می‌دهد. در سال مورد بررسی، بیشترین سهم از مصرف انرژی‌های اولیه در جهان مربوط به نفت خام (۳۱/۷ درصد) و کمترین سهم مربوط به برق‌آبی (۶/۴ درصد) و انرژی هسته‌ای (۴/۰ درصد) بود. بررسی مصرف انواع انرژی‌های اولیه به تفکیک نوع سوخت در سال ۲۰۲۳ نشان می‌دهد که در این سال، سهم سوخت‌های فسیلی (شامل نفت، گاز و زغال‌سنگ) از کل منابع انرژی جهان نسبت به سال ۲۰۲۲ اندکی کاهش داشت و از ۸۱/۹ درصد به ۸۱/۵ درصد رسید؛ لیکن همچنان سهم غالب را در میان انواع انرژی به خود اختصاص داد. سهم انرژی برق‌آبی نیز در سال ۲۰۲۳ نسبت به سال ۲۰۲۲ از ۶/۷ درصد به ۶/۴ درصد کاهش پیدا کرد. سهم انرژی‌های تجدیدپذیر در سال ۲۰۲۳ با افزایش ۰/۸ واحد درصدی نسبت به سال ۲۰۲۲ به ۸/۲ درصد رسید.

مصرف انرژی‌های اولیه در ایران در سال ۲۰۲۳، بالغ بر ۱۲/۷ اگزا ژول بود که در مقایسه با سال قبل از آن ۱/۹ درصد افزایش داشت. انرژی‌های اولیه مورد مصرف در ایران عمدتاً شامل نفت و گاز طبیعی هستند و سایر انرژی‌ها سهم قابل توجهی در مصرف انرژی‌های اولیه ندارند. در سال ۲۰۲۳، گاز طبیعی با ۶۹/۵ درصد بیشترین سهم از مصرف انرژی‌های اولیه در ایران را به خود اختصاص داد و پس از آن نفت با سهم ۲۷/۵ درصد قرار گرفت.

جدول ۴-۱-۴ مصرف انرژی‌های اولیه در سال ۲۰۲۳

(اگزا ژول)

نفت خام	گاز طبیعی	زغال‌سنگ	انرژی هسته‌ای	برق‌آبی	انرژی‌های تجدیدپذیر	جمع کل
۱۷۹/۰	۱۲۴/۸	۱۶۳/۸	۲۴/۲	۳۸/۸	۵۰/۴	۵۸۱/۰
۸۷/۱	۶۳/۳	۲۵/۱	۱۶/۴	۱۳/۰	۲۵/۰	۲۲۹/۹
۱۷/۴	۱۹/۶	۰/۲	۰/۳	۰/۹	۰/۲	۳۸/۶
۳/۵	۸/۸	۰/۱	۰/۱	۰/۲	۰/۰	۱۲/۷
۱۹۶/۴	۱۴۴/۴	۱۶۴/۰	۲۴/۶	۳۹/۷	۵۰/۶	۶۱۹/۶

ماخذ: نشریه آماری ۲۰۲۴، Energy Institute, Statistical Review of World Energy

- ۱- شامل نفت خام، گاز طبیعی، زغال‌سنگ، برق‌آبی و انرژی هسته‌ای و انرژی‌های تجدیدپذیر می‌باشد.
- ۲- هر اگزا ژول معادل ۱۰ به توان ۱۸ ژول می‌باشد.

۴-۲- ذخایر اثبات شده نفت خام

معادل ۳۲۸/۲ میلیارد بشکه بود که ۲۰/۹ درصد از ذخایر نفت خام جهان را شامل می‌شد. سهم ایران نیز از ذخایر اثبات شده نفت خام جهان در سال ۲۰۲۳ معادل ۱۳/۳ درصد بود. منطقه خاورمیانه با ۸۷۱/۲ میلیارد بشکه، دارای بالاترین میزان ذخایر نفت خام در جهان می‌باشد. سهم این منطقه از کل ذخایر جهان ۵۵/۵ درصد می‌باشد.

ذخایر اثبات شده نفت خام جهان در سال ۲۰۲۳ معادل ۱۵۶۹/۵ میلیارد بشکه بود که نسبت به سال ۲۰۲۲ معادل ۰/۴ درصد افزایش داشت. در این سال، ذخایر اثبات شده نفت خام کشورهای عضو اوپک ۱۲۴۱/۳ میلیارد بشکه بود که ۷۹/۱ درصد از کل ذخایر اثبات شده نفت خام جهان را تشکیل می‌داد. میزان ذخایر اثبات شده نفت خام کشورهای غیر اوپک نیز

جدول ۴-۲- ذخایر اثبات شده نفت خام

(میلیارد بشکه)

	سهم (درصد)		درصد تغییر		پایان سال		
	۲۰۲۳	۲۰۲۲	۲۰۲۳	۲۰۲۲	۲۰۲۳	۲۰۲۲	۲۰۲۱
غیر اوپک	۲۰/۹	۲۰/۶	۱/۷	۱/۱	۳۲۸/۲	۳۲۲/۸	۳۱۹/۳
کشورهای عضو OECD	۴/۵	۴/۴	۳/۵	۴/۶	۷۱/۳	۶۸/۹	۶۵/۸
اوپک	۷۹/۱	۷۹/۴	۰/۰	۰/۱	۱۲۴۱/۳	۱۲۴۱/۰	۱۲۳۹/۳
ایران	۱۳/۳	۱۳/۳	۰/۰	۰/۰	۲۰۸/۶	۲۰۸/۶	۲۰۸/۶
جهان	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۰/۴	۰/۳	۱۵۶۹/۵	۱۵۶۳/۷	۱۵۵۸/۶

ماخذ: بولتن آماری سالانه اوپک در سال ۲۰۲۴

۴-۱-۳ عرضه و تقاضای نفت خام

بود و تقاضای جهانی نفت خام نیز با ۲/۵ درصد افزایش به ۱۰۲/۲ میلیون بشکه در روز رسید.

در سال ۲۰۲۳، عرضه جهانی نفت خام با ۱/۹ درصد افزایش نسبت به سال ۲۰۲۲ معادل ۱۰۲/۰ میلیون بشکه در روز

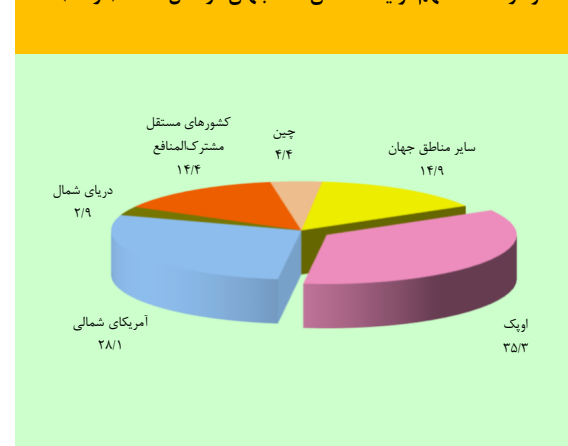
جدول ۴-۳- موازنه عرضه و تقاضای جهانی نفت خام

(میلیون بشکه در روز)

	سه ماهه اول سال ۲۰۲۴	متوسط سال ۲۰۲۳	سال ۲۰۲۳				متوسط سال ۲۰۲۲ ▲
			سه ماهه چهارم	سه ماهه سوم	سه ماهه دوم	سه ماهه اول	
عرضه	۱۰۲/۲	۱۰۲/۰	۱۰۲/۵	۱۰۱/۳	۱۰۱/۴	۱۰۲/۰	۱۰۰/۱
تقاضا	۱۰۲/۸	۱۰۲/۲	۱۰۳/۴	۱۰۲/۲	۱۰۱/۷	۱۰۱/۳	۹۹/۷
موازنه	-۰/۶	-۰/۲	-۰/۹	-۰/۹	-۰/۴	۰/۷	۰/۴

ماخذ: گزارش سالانه اوپک در سال ۲۰۲۳ و گزارش ماهانه نفت اوپک، دسامبر ۲۰۲۴

نمودار ۴-۱- سهم تولیدکنندگان نفت جهان در سال ۲۰۲۳ (درصد)

در سال مورد بررسی، میانگین تولید نفت خام جهان با ۲/۲ درصد افزایش نسبت به سال ۲۰۲۲ به ۹۶/۴ میلیون بشکه در روز رسید. در این سال، تولید نفت کشورهای عضو اوپک با ۰/۶ درصد کاهش به ۳۴/۰ میلیون بشکه در روز رسید که ۳۵/۳ درصد از کل تولید نفت جهان را شامل می‌شد. منطقه خاورمیانه، با تولید ۳۰/۴ میلیون بشکه در روز بیشترین میزان تولید نفت را در سال ۲۰۲۳ دارا بود.

جدول ۴-۴- تولید نفت جهان (۱)

(میلیون بشکه در روز)

سال	درصد تغییر		سهم (درصد)	سال	درصد تغییر		سهم (درصد)
	۲۰۲۳	۲۰۲۲			۲۰۲۳	۲۰۲۲	
غیر اوپک	۵۸/۴	۶۰/۰	۶۲/۳	۲/۹	۳/۸	۶۳/۷	۶۴/۷
کشورهای عضو OECD	۲۸/۵	۲۹/۶	۳۱/۳	۳/۹	۵/۸	۳۱/۴	۳۲/۵
اوپک	۳۱/۹	۳۴/۲	۳۴/۰	۷/۳	-۰/۶	۳۶/۳	۳۵/۳
ایران	۳/۸	۳/۹	۴/۷	۴/۸	۱۸/۲	۴/۲	۴/۸
جهان	۹۰/۳	۹۴/۳	۹۶/۴	۴/۴	۲/۲	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

ماخذ: نشریه آماری ۲۰۲۴، Energy Institute, Statistical Review of World Energy

۱- شامل نفت خام (Crude Oil)، پلمبه سنگ نفتی (Shale Oil)، شن‌های آغشته به نفت (Oil Sands)، میعانات (Condensates) و مایعات گاز طبیعی (NGLs) می‌باشد.

در سال ۲۰۲۳، مصرف نفت جهان به ۱۰۰/۲ میلیون بشکه در روز رسید که نسبت به سال قبل از آن ۲/۶ درصد افزایش نشان می‌دهد. در این سال، مصرف نفت ایران معادل ۲/۰ درصد نسبت به سال ۲۰۲۲ کاهش داشت. مصرف نفت در کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه (OECD) در همین سال، معادل ۰/۱ درصد کاهش یافت. مقایسه آمار تولید و مصرف نفت این گروه نشان می‌دهد که حدود ۳۰/۰ درصد از مصرف آنها در سال ۲۰۲۳ از طریق واردات تامین شده است.

جدول ۴-۵- مصرف نفت جهان (۱)

(میلیون بشکه در روز)

سال	درصد تغییر		سهم (درصد)	سال	درصد تغییر		سهم (درصد)
	۲۰۲۳	۲۰۲۲			۲۰۲۳	۲۰۲۲	
غیر اوپک	۸۶/۵	۸۸/۹	۹۱/۱	۲/۷	۲/۵	۹۱/۰	۹۰/۹
کشورهای عضو OECD	۴۳/۸	۴۴/۸	۴۴/۷	۲/۲	-۰/۱	۴۵/۸	۴۴/۶
اوپک (۲)	۸/۲	۸/۸	۹/۱	۷/۴	۳/۹	۹/۰	۹/۱
ایران	۱/۸	۱/۹	۱/۸	۳/۳	-۲/۰	۱/۹	۱/۸
جهان	۹۴/۷	۹۷/۷	۱۰۰/۲	۳/۱	۲/۶	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

ماخذ: نشریه آماری ۲۰۲۴، Energy Institute, Statistical Review of World Energy

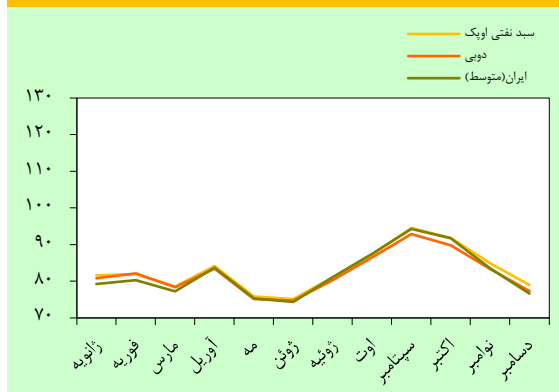
۱- شامل تقاضای داخلی نفت خام، سوخت‌های هوایی و دریایی، سوخت پالایشگاه‌ها و ضایعات نفتی می‌باشد. مصرف سوخت اتانول و بیودیزل را نیز شامل می‌شود.

۲- نیجریه، لیبی، آنگولا، گابن و گینه استوایی را شامل نمی‌شود.

۴-۱-۴ روند قیمت نفت خام

در سال ۲۰۲۳، به دلایل مختلفی همچون افزایش نرخ بهره در کشورهای بزرگ و نگرانی از کاهش رشد اقتصادی آمریکا قیمت نفت در نیمه اول سال با کاهش همراه بود؛ اما در نیمه دوم سال شاهد تثبیت قیمت‌ها و توقف روند نزولی آن بودیم که این مساله ناشی از عواملی همچون کاهش موجودی ذخایر نفت آمریکا، افزایش موقعیت‌های معاملاتی خرید توسط صندوق‌های پوشش ریسک، احیای تقاضا در چین و آسیا و نگرانی در خصوص تنش‌های ژئوپلیتیک بوده؛ به طوری که در این سال، متوسط قیمت نفت خام برنت و وست تگزاس اینترمیدیت به ترتیب با ۱۸/۳ و ۱۸/۰ درصد کاهش نسبت به سال ۲۰۲۲ به ۸۲/۶ و ۷۷/۶ دلار در هر

نمودار ۴-۲- متوسط قیمت‌های تک‌محموله‌ای برخی از انواع نفت خام طی سال ۲۰۲۳ (بشکه - دلار)

بشکه رسید. متوسط قیمت هر بشکه نفت خام ایران نیز با ۱۶/۳ درصد کاهش از ۹۸/۱ دلار در هر بشکه در سال ۲۰۲۲ به ۸۲/۱ دلار در هر بشکه در سال ۲۰۲۳ رسید.

میانگین قیمت هر بشکه سبد نفتی اوپک در سال ۲۰۲۳، معادل ۸۳/۰ دلار بود که در مقایسه با سال ۲۰۲۲ معادل ۱۷/۱ درصد کاهش داشت. در سه ماهه اول سال ۲۰۲۴، هر بشکه سبد نفتی اوپک به طور متوسط معادل ۸۱/۸ دلار معامله شد که ۴/۳ درصد کمتر از رقم مشابه در فصل چهارم سال ۲۰۲۳ بود.

جدول ۴-۶- متوسط قیمت‌های نقدی (Spot) برخی از انواع نفت خام

(بشکه - دلار)

مشخصات	متوسط سال ۲۰۲۲	سال ۲۰۲۳				متوسط سال ۲۰۲۳	سه ماهه اول سال ۲۰۲۴
		سه ماهه اول	سه ماهه دوم	سه ماهه سوم	سه ماهه چهارم		
ایران	۹۸/۱	۷۸/۸	۷۷/۵	۸۷/۶	۸۴/۲	۸۲/۱	۸۰/۵
سبد نفتی اوپک (۱)	-	۸۰/۶	۷۸/۱	۸۷/۷	۸۵/۴	۸۳/۰	۸۱/۸
برنت	۱۰۱/۱	۸۱/۱	۷۸/۱	۸۶/۷	۸۴/۲	۸۲/۶	۸۳/۱
WTI	۹۴/۶	۷۶/۰	۷۳/۵	۸۲/۲	۷۸/۵	۷۷/۶	۷۷/۰
آمریکا							

ماخذ: گزارش سالانه اوپک در سال ۲۰۲۳

۱- شامل نفت خام‌های سبک عربستان سعودی، سبک بصره عراق، مری ونزوئلا، سبک بونی نیجریه، اس‌سیدر لیبی، سنگین ایران، صادراتی کویت، موبان امارات متحده عربی، مخلوط صحاران الجزایر، گراسول آنغولا، زفیرو گینه، دینو کونگو و سبک رابی گابن می‌باشد.

اختصاص دادند که از این میزان ۲۷/۳ هزار میلیارد متر مکعب به کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه (OECD) اختصاص داشت. همچنین در سال ۲۰۲۳، کشورهای عضو اوپک ۷۵/۱ هزار میلیارد متر مکعب (۳۶/۴ درصد) و ایران ۳۴/۰ هزار میلیارد متر مکعب (۱۶/۵ درصد) از ذخایر اثبات شده گاز طبیعی جهان را در اختیار داشتند.

۴-۱-۵- ذخایر اثبات شده گاز طبیعی

در سال ۲۰۲۳، ذخایر اثبات شده گاز طبیعی جهان به ۲۰۶/۴ هزار میلیارد متر مکعب رسید که نسبت به سال ۲۰۲۲ معادل ۰/۳ درصد افزایش داشت. در این سال، کشورهای غیر اوپک با ذخایر ۱۳۱/۳ هزار میلیارد متر مکعب از ذخایر گاز جهان، سهم ۶۳/۶ درصدی از کل ذخایر جهان را به خود

جدول ۴-۷- ذخایر اثبات شده گاز طبیعی جهان

(هزار میلیارد متر مکعب)

	پایان سال		درصد تغییر		سهم (درصد)	
	۲۰۲۳	۲۰۲۲	۲۰۲۳	۲۰۲۲	۲۰۲۳	۲۰۲۲
غیر اوپک	۱۳۴/۹	۱۳۰/۹	۱۳۱/۳	-۲/۹	۰/۳	۶۳/۶
کشورهای عضو OECD	۲۶/۴	۲۶/۶	۲۷/۳	۱/۰	۲/۷	۱۲/۹
اوپک	۷۳/۹	۷۵/۰	۷۵/۱	۱/۴	۰/۲	۳۶/۴
ایران	۳۴/۰	۳۴/۰	۳۴/۰	۰/۰	۰/۰	۱۶/۵
جهان	۲۰۸/۸	۲۰۵/۹	۲۰۶/۴	-۱/۴	۰/۳	۱۰۰/۰

ماخذ: بولتن آماری سالانه اوپک در سال ۲۰۲۴

۴-۱-۶- تولید گاز طبیعی^(۱)

طبیعی (سهام ۸۴/۳ درصد) و کشورهای عضو اوپک با تولید ۶۳۶/۱ میلیارد متر مکعب، بقیه (سهام ۱۵/۷ درصد) تولید گاز طبیعی جهان را به خود اختصاص دادند. ایران نیز با تولید ۲۵۱/۷ میلیارد متر مکعب گاز طبیعی، دارای سهمی معادل ۶/۲ درصد بود.

در سال ۲۰۲۳، تولید گاز طبیعی جهان با ۰/۳ درصد افزایش نسبت به سال ۲۰۲۲ به ۴۰۵۹/۲ میلیارد متر مکعب رسید. کشورهای غیر اوپک با تولید ۳۴۲۳/۲ میلیارد متر مکعب گاز

جدول ۴-۸- تولید گاز طبیعی جهان

(میلیارد متر مکعب)

	سال		درصد تغییر		سهم (درصد)	
	۲۰۲۳	۲۰۲۲	۲۰۲۳	۲۰۲۲	۲۰۲۳	۲۰۲۲
غیر اوپک	۳۴۱۵/۲	۳۴۱۹/۱	۰/۱	۰/۱	۸۴/۳	۸۴/۵
کشورهای عضو OECD	۱۵۱۸/۰	۱۵۹۹/۶	۵/۴	۲/۱	۴۰/۲	۳۹/۵
اوپک	۶۲۸/۵	۶۲۹/۵	۰/۲	۱/۰	۱۵/۷	۱۵/۵
ایران	۲۴۲/۸	۲۴۷/۷	۲/۰	۱/۶	۶/۲	۶/۱
جهان	۴۰۴۳/۷	۴۰۴۸/۶	۰/۱	۰/۳	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

ماخذ: نشریه آماری ۲۰۲۴، Energy Institute, Statistical Review of World Energy

۴-۱-۷- مصرف گاز طبیعی

رسید که ۴۳/۸ درصد از مصرف جهان را تشکیل می‌داد. مصرف کشورهای غیر اوپک و کشورهای عضو اوپک به ترتیب به ۳۴۶۶/۵ و ۵۴۳/۷ میلیارد متر مکعب رسید. در این سال، مصرف گاز طبیعی ایران با ۲/۶ درصد افزایش نسبت به سال ۲۰۲۲ معادل ۲۴۵/۶ میلیارد متر مکعب بود.

در سال ۲۰۲۳، مصرف گاز طبیعی در جهان به ۴۰۱۰/۲ میلیارد متر مکعب رسید که نسبت به سال ۲۰۲۲ معادل ۰/۴ درصد افزایش نشان می‌دهد. در این سال، مصرف کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه (OECD) با ۲/۰ درصد کاهش نسبت به سال ۲۰۲۲ به ۱۷۵۷/۰ میلیارد متر مکعب

جدول ۴-۹- مصرف گاز طبیعی در جهان

(میلیارد متر مکعب)

	سال		درصد تغییر		سهم (درصد)	
	۲۰۲۳	۲۰۲۲	۲۰۲۳	۲۰۲۲	۲۰۲۳	۲۰۲۲
غیر اوپک	۳۵۰۲/۰	۳۴۶۷/۰	-۱/۰	۰/۰	۸۶/۴	۸۶/۵
کشورهای عضو OECD	۱۸۰۸/۱	۱۷۹۳/۳	-۰/۸	-۲/۰	۴۳/۸	۴۴/۷
اوپک	۵۲۱/۹	۵۴۱/۷	۳/۸	۰/۴	۱۳/۶	۱۳/۵
ایران (۱)	۲۲۹/۵	۲۳۹/۴	۴/۳	۲/۶	۶/۱	۶/۰
جهان	۴۰۲۳/۹	۴۰۰۸/۷	-۰/۴	۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

ماخذ: نشریه آماری ۲۰۲۴، Energy Institute, Statistical Review of World Energy

۱- اختلاف میان تولید و مصرف گاز طبیعی عمدتاً مربوط به صادرات و واردات گاز طبیعی است.

۴-۲- اوپک

۴-۲-۱- مصرف انرژی‌های اولیه

می‌گیرند و کمترین میزان مصرف در میان انواع انرژی‌های اولیه مربوط به انرژی هسته‌ای، انرژی‌های تجدیدپذیر و زغال‌سنگ است. اعضای خاورمیانه‌ای این سازمان (شامل عربستان سعودی، ایران، عراق، کویت، امارات متحده عربی) با ۳۳/۵ اگزا ژول، مصرف بیشتری را نسبت به سایر اعضا (ونزوئلا و الجزایر) داشتند. ایران با ۱۲/۷ اگزا ژول بیشترین میزان مصرف و عربستان سعودی با ۱۱/۶ اگزا ژول، دومین رتبه را در بین کشورهای اوپک داشتند.

در سال ۲۰۲۳، مصرف انرژی‌های اولیه در کشورهای عضو اوپک معادل ۳۸/۶ اگزا ژول بود. انرژی‌های اولیه مصرفی کشورهای عضو اوپک عمدتاً شامل نفت خام و گاز طبیعی است. سایر انرژی‌های اولیه به میزان بسیار محدود مورد استفاده قرار

۱- تولید مورد اشاره در این بخش، تولید تجاری بوده و مقادیر گاز تولید شده مصرفی را نیز شامل می‌شود.

(اکثر ژول)

جدول ۴-۱۰- مصرف انرژی‌های اولیه در کشورهای عضو اوپک در سال ۲۰۲۳ (۱)

نفت خام	گاز طبیعی	زغال سنگ	انرژی هسته‌ای	برق آبی	انرژی‌های تجدیدپذیر	جمع کل
۱۵/۷	۱۶/۸	۰/۲	۰/۳	۰/۲	۰/۲	۳۳/۵
عربستان سعودی	۷/۴	۴/۱	۰/۰	۰/۰	۰/۱	۱۱/۶
ایران	۳/۵	۸/۸	۰/۱	۰/۱	۰/۰	۱۲/۷
عراق	۱/۸	۰/۷	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۲/۵
کویت	۰/۸	۰/۸	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۱/۶
امارات متحده عربی	۲/۲	۲/۴	۰/۱	۰/۳	۰/۱	۵/۱
سایر اعضا	۱/۷	۲/۷	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۵/۱
اوپک	۱۷/۴	۱۹/۶	۰/۲	۰/۳	۰/۹	۳۸/۶

ماخذ: نشریه آماری ۲۰۲۴، Energy Institute, Statistical Review of World Energy
۱- نیجریه، لیبی، گابن، گینه استوایی، جمهوری کنگو و آنگولا را شامل نمی‌شود.

۴-۲-۲- ذخایر اثبات شده نفت خام

۳۰۳/۰ میلیارد بشکه و پس از آن به عربستان سعودی با ۲۶۷/۲ میلیارد بشکه تعلق دارد. کشور ایران، از لحاظ ذخایر نفتی با ۲۰۸/۶ میلیارد بشکه، رتبه سوم را در بین کشورهای عضو اوپک دارد.

در سال ۲۰۲۳، ذخایر نفت خام اوپک به ۱۲۴۱/۳ میلیارد بشکه رسید که نسبت به سال ۲۰۲۲ تغییر قابل ملاحظه‌ای نشان نمی‌دهد. در بین اعضای اوپک، بیشترین ذخایر به ونزوئلا با

جدول ۴-۱۱- ذخایر اثبات شده نفت خام کشورهای عضو اوپک

(میلیارد بشکه)

	پایان سال		درصد تغییر		سهم (درصد)	
	۲۰۲۳	۲۰۲۲	۲۰۲۳	۲۰۲۲	۲۰۲۳	۲۰۲۲
اعضای خاورمیانه	۸۳۳/۳	۸۳۵/۳	۰/۲	۰/۰	۶۷/۳	۶۷/۳
عربستان سعودی	۲۶۷/۲	۲۶۷/۲	۰/۰	۰/۰	۲۱/۵	۲۱/۵
ایران	۲۰۸/۶	۲۰۸/۶	۰/۰	۰/۰	۱۶/۸	۱۶/۸
عراق	۱۴۵/۰	۱۴۵/۰	۰/۰	۰/۰	۱۱/۷	۱۱/۷
کویت	۱۰۱/۵	۱۰۱/۵	۰/۰	۰/۰	۸/۲	۸/۲
امارات متحده عربی	۱۱۱/۰	۱۱۳/۰	۱/۸	۰/۰	۹/۱	۹/۱
سایر اعضا	۴۰۶/۰	۴۰۵/۷	-۰/۱	۰/۱	۳۲/۷	۳۲/۷
ونزوئلا	۳۰۳/۵	۳۰۳/۲	-۰/۱	-۰/۱	۲۴/۴	۲۴/۴
اوپک	۱۲۳۹/۳	۱۲۴۱/۰	۰/۱	۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

ماخذ: بولتن آماری سالانه اوپک در سال ۲۰۲۴

۴-۲-۳- تولید نفت

در سال ۲۰۲۳، میانگین تولید نفت اوپک با ۰/۶ درصد کاهش (معادل ۰/۲ میلیون بشکه در روز) نسبت به سال ۲۰۲۲ به ۳۴/۰ میلیون بشکه در روز رسید. در این سال، تولید اعضای خاورمیانه‌ای اوپک با ۱/۷ درصد کاهش (معادل ۰/۵ میلیون بشکه در روز) به ۲۷/۲ میلیون بشکه در روز و تولید سایر اعضا با ۴/۲ درصد افزایش به ۶/۸ میلیون بشکه در روز رسید. بیشترین میزان تولید اوپک توسط عربستان سعودی با ۱۱/۴ میلیون بشکه در روز و سهمی معادل ۳۳/۴ درصد صورت گرفت.

نمودار ۴-۳- سهم تولیدکنندگان نفت اوپک در سال ۲۰۲۳ (درصد)

جدول ۴-۱۲- تولید نفت خام کشورهای عضو اوپک (۱)

(میلیون بشکه در روز)

سال	درصد تغییر		سهم (درصد)
	۲۰۲۳	۲۰۲۲	۲۰۲۳
۲۰۲۱	۲۷/۷	۲۷/۲	۸۰/۹
۲۰۲۲	۱۲/۲	۱۱/۴	۸۰/۴
۲۰۲۳	۳/۹	۴/۷	۳۳/۴
۲۰۲۱	۴/۱	۴/۵	۱۳/۷
۲۰۲۲	۲/۷	۲/۹	۱۲/۸
۲۰۲۳	۳/۶	۳/۹	۸/۵
۲۰۲۱	۶/۸	۶/۵	۱۱/۵
۲۰۲۲	۳۴/۲	۳۴/۰	۲۰/۰
۲۰۲۳	۳۱/۹	۷/۳	۱۰۰/۰

ماخذ: نشریه آماری ۲۰۲۴، Energy Institute, Statistical Review of World Energy.

۱- شامل نفت خام (Crude Oil)، پلمبه سنگ نفتی (Shale Oil)، شن‌های آغشته به نفت (Oil Sands)، میعانات (Condensates) و مایعات گاز طبیعی (NGLs) می‌باشد.

۴-۲-۴- اجلاس اوپک

هشتمین سمینار بین‌المللی اوپک در ۵ و ۶ ژوئیه ۲۰۲۳ در وین اتریش برگزار شد و طی آن طیف گسترده‌ای از موضوعات انرژی، از جمله ثبات بازار انرژی، امنیت انرژی، سرمایه‌گذاری‌ها، فناوری، نوآوری و نقش انرژی در گذار به اقتصاد کم‌کربن، مورد بحث قرار گرفت. این رویداد که به‌عنوان یکی از مهم‌ترین مجامع گفت‌وگو درباره چشم‌اندازهای آتی انرژی شناخته می‌شود، میزبان وزرای انرژی، نمایندگان شرکت‌های بزرگ انرژی، سازمان‌های بین‌المللی و دیگر ذی‌نفعان بازار جهانی انرژی بود. همچنین در سال ۲۰۲۳، نشست‌های دوره‌ای اوپک پلاس^(۱) و کمیته نظارت وزارت مشترک (JMMC)^(۲) نقش مهمی در هماهنگی سیاست‌های تولید و بازار نفت ایفا کردند. کمیته نظارت وزارت مشترک، جلساتی از جمله جلسه ۴۸ام در ۳ آوریل و جلسه ۴۹ام در ۴ اوت و جلسه ۵۰ام در ۴ اکتبر برگزار کرد که در آنها بر تعهد به توافق همکاری^(۳) پایبندی اعضا به سطوح تولید و سازوکارهای تطبیق با اهداف توافق تأکید شد. همچنین، در نشست وزارت مشترک

در ۴ ژوئن ۲۰۲۳ که به‌صورت رسمی به عنوان ۳۵امین جلسه وزیران اوپک و غیر اوپک در وین برگزار شد، شرکت‌کنندگان تفویض اختیار به کمیته نظارت وزارت مشترک^(۴) جهت پایش مستمر تحولات بازار و ارزیابی سطح انطباق با توافق همکاری (DoC) را تا پایان سال ۲۰۲۴ تأیید کردند. این جلسات و سمینارها، در کنار توافقات تولید و سازوکارهای نظارتی، به‌عنوان حلقه‌های پیوسته میان نشست‌های وزارتی اصلی عمل کردند و به حفظ انعطاف و هماهنگی سیاست‌های تولید اوپک پلاس نسبت به شرایط متغیر بازار جهانی نفت کمک کردند.

۴-۲-۵- مصرف نفت

در سال ۲۰۲۳، میانگین مصرف نفت در کشورهای عضو اوپک^(۵) با ۳/۹ درصد افزایش نسبت به سال ۲۰۲۲ به حدود ۹/۱ میلیون بشکه در روز رسید. بیشترین و کمترین میزان مصرف نفت اوپک به ترتیب مربوط به عربستان سعودی با ۴/۱ میلیون بشکه در روز و نروژ با ۳۹۶/۴ هزار بشکه در روز بود. مصرف نفت در ایران در سال ۲۰۲۳، حدود ۱/۸ میلیون بشکه در روز گزارش شد که ۱۹/۹ درصد از کل مصرف اوپک را تشکیل می‌دهد.

جدول ۴-۱۳- مصرف نفت خام کشورهای عضو اوپک (۱)

(میلیون بشکه در روز)

سال	درصد تغییر		سهم (درصد)
	۲۰۲۳	۲۰۲۲	۲۰۲۳
۲۰۲۱	۷/۵	۸/۱	۹۰/۸
۲۰۲۲	۳/۶	۳/۹	۴۴/۴
۲۰۲۳	۱/۸	۱/۹	۱۹/۹
۲۰۲۱	۰/۷	۰/۸	۹/۶
۲۰۲۲	۰/۴	۰/۴	۴/۵
۲۰۲۳	۱/۰	۱/۱	۱۲/۵
۲۰۲۱	۰/۷	۰/۷	۹/۲
۲۰۲۲	۸/۸	۹/۱	۱۰۰/۰
۲۰۲۳	۸/۲	۷/۴	۳/۹

ماخذ: نشریه آماری ۲۰۲۴، Energy Institute, Statistical Review of World Energy.

۱- شامل تقاضای داخلی نفت خام، سوخت‌های هوایی و دریایی، سوخت پالایشگاه‌ها و ضایعات نفتی می‌باشد. ۲- نیجریه، لیبی، آنگولا، گابن، گینه استوایی و جمهوری کنگو را شامل نمی‌شود.

۱- کشورهای آذربایجان، بحرین، برونی، قزاقستان، مالزی، مکزیک، عمان، روسیه،

سودان و سودان جنوبی به همراه اعضای اوپک، اوپک پلاس را تشکیل می‌دهند.

۲- Joint Ministerial Monitoring Committee (JMMC)

۳- Declaration of Cooperation (DoC)

۴- Mandate JMMC

۵- نیجریه، لیبی، آنگولا، گابن، گینه استوایی و جمهوری کنگو را شامل نمی‌شود.

۴-۲-۶- ذخایر اثبات شده گاز طبیعی

ترتیب با ۳۴/۰ و ۹/۷ هزار میلیارد متر مکعب، دارای بیشترین ذخایر اثبات شده گاز طبیعی در بین کشورهای عضو اوپک بودند.

ذخایر اثبات شده گاز طبیعی اوپک در سال ۲۰۲۳ به ۷۵/۱ هزار میلیارد متر مکعب رسید که نسبت به سال ۲۰۲۲ به میزان ۰/۲ درصد افزایش داشت. ایران و عربستان سعودی به

جدول ۴-۱۴- ذخایر اثبات شده گاز طبیعی کشورهای عضو اوپک

(هزار میلیارد متر مکعب)

	سهم (درصد)		درصد تغییر		پایان سال		
	۲۰۲۳	۲۰۲۲	۲۰۲۳	۲۰۲۲	۲۰۲۳	۲۰۲۲	
اعضای خاورمیانه	۷۶/۳	۷۶/۳	۰/۲	۱/۸	۵۷/۳	۵۷/۲	۵۶/۲
عربستان سعودی	۱۲/۸	۱۲/۷	۱/۴	۱۱/۸	۹/۷	۹/۵	۸/۵
ایران	۴۵/۲	۴۵/۳	۰/۰	۰/۰	۳۴/۰	۳۴/۰	۳۴/۰
عراق	۴/۹	۵/۰	۰/۰	۰/۰	۳/۷	۳/۷	۳/۷
کویت	۲/۴	۲/۴	۰/۰	۰/۰	۱/۸	۱/۸	۱/۸
امارات متحده عربی	۱۰/۹	۱۰/۹	۰/۰	۰/۱	۸/۲	۸/۲	۸/۲
سایر اعضا	۲۳/۷	۲۳/۷	۰/۰	۱۲/۰	۱۷/۸	۱۷/۸	۱۷/۷
اوپک (۱)	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۰/۲	۱/۴	۷۵/۱	۷۵/۰	۷۳/۹

۱- آنگولا، گابن، گینه استوایی و جمهوری کنگو را شامل نمی‌شود.

ماخذ: بولتن آماری سالانه اوپک در سال ۲۰۲۴

۴-۲-۷- تولید گاز طبیعی^(۱)

به خود اختصاص داد. عربستان سعودی نیز با تولید ۱۱۴/۱ میلیارد متر مکعب گاز طبیعی و با سهم ۱۷/۹ درصدی از کل تولید اوپک، در رتبه بعدی قرار داشت. تولید گاز طبیعی اوپک در سال ۲۰۲۳ مقایسه با سال قبل از آن با ۱/۰ درصد افزایش به ۶۳۶/۱ میلیارد متر مکعب رسید.

در سال ۲۰۲۳، تولید گاز طبیعی اعضای خاورمیانه‌ای اوپک با ۰/۸ درصد رشد نسبت به سال ۲۰۲۲ به ۴۴۴/۸ میلیارد متر مکعب رسید. بیشترین تولید گاز طبیعی اوپک مربوط به ایران با ۲۵۱/۷ میلیارد متر مکعب بود که ۳۹/۶ درصد از کل تولید اوپک را

جدول ۴-۱۵- تولید گاز طبیعی کشورهای عضو اوپک

(میلیارد متر مکعب)

	سهم (درصد)		درصد تغییر		سال		
	۲۰۲۳	۲۰۲۲	۲۰۲۳	۲۰۲۲	۲۰۲۳	۲۰۲۲	
اعضای خاورمیانه	۶۹/۹	۷۰/۱	۰/۸	۲/۲	۴۴۴/۸	۴۴۱/۱	۴۳۱/۶
عربستان سعودی	۱۷/۹	۱۸/۵	-۲/۲	۲/۰	۱۱۴/۱	۱۱۶/۷	۱۱۴/۵
ایران	۳۹/۶	۳۹/۴	۱/۶	۲/۰	۲۵۱/۷	۲۴۷/۷	۲۴۲/۸
عراق	۱/۶	۱/۵	۶/۹	۲/۰	۹/۹	۹/۳	۹/۱
کویت	۲/۱	۲/۱	۲/۶	۹/۱	۱۳/۵	۱۳/۲	۱۲/۱
امارات متحده عربی	۸/۷	۸/۶	۲/۵	۲/۰	۵۵/۶	۵۴/۲	۵۳/۱
سایر اعضا	۳۰/۱	۲۹/۹	۱/۵	-۴/۳	۱۹۱/۲	۱۸۸/۴	۱۹۶/۹
اوپک (۱)	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱/۰	۰/۲	۶۳۶/۱	۶۲۹/۵	۶۲۸/۵

ماخذ: نشریه آماری ۲۰۲۴، Energy Institute, Statistical Review of World Energy, ۱- آنگولا، گابن، گینه استوایی و جمهوری کنگو را شامل نمی‌شود.

۱- تولید مورد اشاره در این بخش، تولید تجاری بوده و مقادیر گاز تولید شده مصرفی را نیز شامل می‌شود.

۴-۲-۸- مصرف گاز طبیعی

در سال ۲۰۲۳، مصرف گاز طبیعی اوپک با ۰/۴ درصد رشد نسبت به سال ۲۰۲۲ به ۵۴۳/۷ میلیارد متر مکعب رسید. مصرف گاز طبیعی اعضای خاورمیانه‌ای اوپک در سال مذکور حدود ۴۶۷/۷ میلیارد متر مکعب، معادل ۸۶/۰ درصد از مصرف کل اعضا بود که سهم آن نسبت به سال قبل از آن به میزان ۰/۷ واحد درصد افزایش داشت.

جدول ۴-۱۶- مصرف گاز طبیعی کشورهای عضو اوپک (۱)

(میلیارد متر مکعب)

سال	درصد تغییر		سهم (درصد)
	۲۰۲۳	۲۰۲۲	
۲۰۲۱	۲۰۲۲	۲۰۲۳	۲۰۲۳
۴۴۵/۷	۴۶۲/۳	۳/۷	۸۶/۰
۱۱۴/۵	۱۱۶/۷	۲/۰	۲۱/۰
۲۲۹/۵	۲۳۹/۴	۴/۳	۴۵/۲
۱۶/۴	۱۸/۴	۱۱/۸	۳/۴
۱۹/۸	۲۱/۷	۹/۶	۴/۱
۶۵/۵	۶۶/۱	۰/۹	۱۲/۳
۷۶/۲	۷۹/۴	۴/۲	۱۴/۰
۵۲۱/۹	۵۴۱/۷	۳/۸	۱۰۰/۰

۱- نیجر، لیبی، آنگولا، گابن، گینه استوایی و جمهوری کنگو را شامل نمی‌شود.

ماخذ: نشریه آماری ۲۰۲۴، Energy Institute, Statistical Review of World Energy

۴-۳-۱- ایران

۴-۳-۱- گاز طبیعی

۴۱/۷ درصد (معادل ۱۶۰/۸ میلیارد کیلو وات ساعت) و ۱۴/۸ درصد (معادل ۵۷/۲ میلیارد کیلو وات ساعت) به لحاظ میزان تولید جایگاه اول و دوم در میان انواع نیروگاه‌های تولید برق کشور را به خود اختصاص دادند. در سال ۱۴۰۲، تولید برق نیروگاه‌های بخش خصوصی معادل ۳/۳ درصد و نیروگاه‌های تحت مدیریت وزارت نیرو معادل ۵/۲ درصد در مقایسه با سال قبل از آن افزایش یافت.

در سال ۱۴۰۲، مصرف برق با ۵/۳ درصد رشد نسبت به سال ۱۴۰۱ به ۳۳۲/۸ میلیارد کیلو وات ساعت رسید. در این سال، بخش تجاری و عمومی به ترتیب با ۸/۱ و ۶/۵ درصد تغییر، بیشترین میزان افزایش مصرف را تجربه کردند؛ این در حالی است که سایر بخش‌ها به تفکیک صنعتی، خانگی، کشاورزی و روشنایی معابر، به ترتیب معادل ۵/۵، ۵/۰، ۴/۰ و ۱/۷ درصد تغییر در مصرف را تجربه کردند. بخش‌های صنعتی و خانگی به ترتیب با اختصاص سهم ۳۶/۶ و ۳۱/۰ درصدی، پرمصرف‌ترین‌های برق کشور در این سال بودند.

در سال ۱۴۰۲، مصرف داخلی گاز طبیعی کشور به ۲۴۸/۳ میلیارد متر مکعب رسید که نسبت به سال قبل از آن ۳/۰ درصد افزایش نشان می‌دهد. در سال مورد بررسی، سهم مصرف بخش خانگی، تجاری و صنعتی ۴۷/۵ درصد، نیروگاه‌ها ۳۲/۰ درصد و صنایع عمده ۲۰/۵ درصد بود.

۴-۳-۲- برق

در سال ۱۴۰۲، تولید برق کشور با ۴/۶ درصد رشد نسبت به سال ۱۴۰۱ به ۳۸۶/۰ میلیارد کیلو وات ساعت رسید. از کل برق تولید شده در کشور معادل ۲۳۶/۰ میلیارد کیلو وات ساعت (۶۱/۱ درصد) به نیروگاه‌های بخش خصوصی، ۱۴۰/۴ میلیارد کیلو وات ساعت (۳۶/۴ درصد) به نیروگاه‌های تحت مدیریت وزارت نیرو و معادل ۹/۵ میلیارد کیلو وات ساعت (۲/۵ درصد) به صنایع بزرگ اختصاص داشت.

در سال مورد بررسی، نیروگاه‌های چرخه ترکیبی بخش خصوصی و نیروگاه‌های بخاری وزارت نیرو به ترتیب با تولید